

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СТАТУСУ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Вступ. Досліджено філософські засади модернізації статусу державного службовця у контексті трансформації публічного управління. Наголошено, що поняття "публічне управління" дедалі частіше витісняє традиційне розуміння "державного управління", що є наслідком зміцнення демократичних інституцій та ідеї людиноцентризму. У цьому контексті особливу роль відіграє переосмислення функцій державного службовця – не лише як виконавця політичної волі, а як представника інституції служіння громадянам.

Методи. Використано історико-філософські методи, зокрема історико-генетичний та компаративний аналіз для простеження тенденцій у семантичній зміні поняття "державна служба" та зв'язків із філософськими поняттями та ідеями в контексті історії філософії. Серед загальнонаукових методів застосовано аналіз, синтез, індукцію та дедукцію. Це дозволило об'єднати філософське осмислення із правовою термінологією та управлінськими підходами.

Результати. Окреслено роль І. Канта та Дж. Лока як мислителів, що заклали підвалини модерної філософії держави, заснованої на ідеї права, свободи та відповідальності. Проаналізовано філософське розуміння мотивації державного службовця як чинника, що впливає на ефективність виконання функцій публічного управління. Звернено увагу на значення світоглядної підготовки держслужбовців, що ґрунтується на гуманістичних ідеалах і моральній автономії.

Висновки. Підкреслено, що в умовах демократичного устрою державна служба повинна розглядатися не як інструмент політичного контролю, а як форма служіння суспільству. У цьому сенсі роль державного службовця виходить за межі адміністративної функції й охоплює етичний, правовий та світоглядний складники. Філософи Джон Лок та Імануель Кант, зокрема у працях "Два трактати про правління" та "Вічний мир: Філософський нарис", сформулювали бачення держави як механізму реалізації свободи через право, що знайшло своє відображення у сучасних концепціях публічного адміністрування. Також розкрито важливість філософського осмислення мотивації службовців – не лише як інструменту управління, а як вияву відповідальності перед громадянами. Це дозволяє розглядати державну службу як органічну частину правової держави, де цінність особистості стає найвищим критерієм ефективності управлінської системи.

Ключові слова: історія філософії, філософія, державна служба, публічне адміністрування, мотивація, людиноцентризм, світогляд.

Вступ

У сучасних умовах трансформації системи державного управління особливої актуальності набуває осмислення філософських засад публічної служби. Традиційне розуміння державної служби як інструменту реалізації політичної волі поволі поступається новому підходу, де пріоритетним є служіння інтересам громадян і суспільства загалом. Така зміна парадигми пов'язана з посиленням демократичних процесів, розвитком громадянського суспільства та утвердженням принципів людиноцентризму у сфері публічного управління. У цьому контексті постає потреба в глибокому філософському аналізі ролі державного службовця не лише як адміністративної одиниці, а як етичного суб'єкта, наділеного професійною автономією, світоглядною позицією та моральною відповідальністю. Саме таке розуміння дозволяє переосмислити державну службу як форму співпраці між владою і громадянами, що ґрунтується на взаємній довірі, праві та служінні публічному благу. **Мета статті** – визначити філософські принципи, що можуть лягти в основу переосмислення ролі державного службовця в умовах сучасних соціальних трансформацій. Дослідження поєднує підходи політичної філософії, етики та публічного управління.

Методи

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних історико-філософських підходів. Історико-філософський аналіз, зокрема історико-генетичний і компаративний методи, застосовано для дослідження ідей І. Канта та Дж. Лока щодо права, свободи й служіння, а також для виявлення еволюції уявлень про державну службу від авторитарних до демократичних моделей. Поєднання цих підходів забезпечило багатовимірне розкриття теми в межах філософсько-правового дискурсу. Використання аналізу дозволило виокремити ключові аспекти поняття публічного управління

та ролі державного службовця в умовах демократичного суспільства. Застосування синтезу дало змогу узагальнити отримані результати та сформулювати цілісне бачення природи державної служби як форми служіння суспільству. Індуктивний метод дав можливість на основі конкретних прикладів та дослідженнях як закордонних, так і вітчизняних науковців зробити висновки щодо загальних закономірностей у сфері публічного адміністрування та сучасної історії філософії, тоді як дедукція дала змогу екстраполювати ці закономірності на ширший соціально-філософський контекст.

Результати

Розглядаючи сутність публічного управління та його значення, необхідно наголосити на тому, що саме поняття "публічне управління" увійшло до наукового обігу в Україні відносно недавно. Це поняття дедалі частіше використовується як у політичних, економічних, так і у філософських сферах, однак і наразі тривають дискусії щодо того, якими є сфера та зміст застосування цього поняття. Для аналізу сутності цього поняття необхідно звернутися до етимології, наприклад, в українській мові цей термін походить з англійського "«public administration» і означає: ....від латинського *administrationem* (називний *administratio*) «допомога, сприяння, співпраця; керівництво, управління»" (Harper, n.d.). У свою чергу, *public* означає *народ, суспільство* тощо, а в широкому сенсі термін означає відкриту діяльність органів управління. Зміст цього поняття розкривається через філософське осмислення поняття "влади", оскільки поняття публічної влади безпосередньо пов'язано з ідеєю публічної влади, а та, у свою чергу, засвідчує вплив суб'єкта влади на об'єкт. Як зазначає Н. П. Матюхіна в колективному навчальному посібнику: "Публічне адміністрування – це регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-

правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання установлених законами адміністративних послуг" (Битяк та ін., 2021, с. 10). Публічне адміністрування – це формалізована, нормативно визначена діяльність органів чи суб'єктів публічної влади, яка полягає у: реалізації законів та інших нормативно-правових актів, прийнятті адміністративних рішень, наданні адміністративних послуг, передбачених законодавством: "Останнім часом у вітчизняній науковій думці дещо змінилися підходи до розуміння сутності поняття "державне управління" і все частіше застосовується термін "публічне управління", що, безумовно, більше відповідає тенденціям розвитку демократії та громадянського суспільства в Україні" (Гарькавий, & Осипов, 2022, с. 7).

Державне ж управління постає як складова частина публічного управління, воно в широкому сенсі означає сукупність різних видів діяльності держави, що дозволяє розмежувати державні органи від недержавних органів управлінської діяльності. Для державного управління характерним є ухил убик виконавчої влади серед трьох гілок. Біля витоків цього поділу стояв видатний філософ, представник емпіризму, Джон Лок (1632–1704). Він, здійснюючи дослідження англійської конституційної системи, вивів переваги поділу влади на законодавчу, виконавчу та федеративну, що дозволяло краще сприяти захисту країни. Ці думки він виклав у книзі "Два трактати про правління" ("Two Treatises of Government", 1690) (Лок, 2020). Основна ідея праці Дж. Лока полягає в обґрунтуванні природних прав людини та ідеї народного суверенітету як основи легітимної влади. Філософ вважав, що кожна людина від природи наділена невід'ємними правами – на життя, свободу і власність. Ці права існують до будь-якої держави і не можуть бути скасовані владою. Держава існує лише для забезпечення природних прав, тому її повноваження мають бути обмеженими законом. Якщо влада порушує права громадян, так і весь народ має право на спротив і зміну уряду.

Як пише заступник керівника Правового департаменту Секретаріату Конституційного Суду України: "Наведені приклади свідчать про те, що "державна служба" не є обов'язковим компонентом функціонування органів публічної влади. Ключову роль наразі має не "державність", а публічність органу влади, поширення його юрисдикції. Саме вона зобов'язує його діяти гласно, відкрито й прозоро, що й означає його легітимізацію передусім у суспільстві. Саме такий підхід найповніше відтворює вияв "людноцентристської" парадигми цінностей у царині публічних правовідносин. Отже, поняття "публічна служба", на нашу думку, є більш адекватним стосовно сутності цієї служби. Адаже з огляду на те, що головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення дійсних і свобод людини (ст. 3 Конституції України), то цілком логічно (і це впливає зі змісту присяги), що, здійснюючи відповідні функції, публічна особа служить Українському народові. Саме тому вважаємо, що, здійснюючи подальше реформування державної служби, слід приділити належну увагу питанню відповідного термінологічного апарату, який повинен найповніше відображати дійсний зміст відповідної діяльності" (Солоткий, 2021, с. 129). Наведені слова свідчать про те, що функціонування органів публічної влади не обов'язково передбачає наявність саме "державної служби" як її складової частини. Натомість ключове значення нині має не стільки державний характер органу, скільки його публічність, тобто відкритість, прозорість і підзвітність суспільству. Саме публічність і широта юрисдикції надають органу влади легітимності в очах громадськості.

Розрізнення державного управління та публічного адміністрування детально описала у своїй статті "Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення" дослідниця Євгенія Жукова. Вона доходить таких висновків: Публічне адміністрування відрізняється від державного управління за кількома ключовими ознаками: а) державне управління орієнтоване на інтереси держави, тоді як публічне адміністрування спрямоване на задоволення потреб громадян і юридичних осіб, використовуючи наявні ресурси; б) державне управління ігнорує або мінімізує зворотний зв'язок із суспільством, тоді як публічне адміністрування постійно вивчає реакцію громадян і коригує свою діяльність відповідно; в) державне управління є політизованим, натомість публічне адміністрування прагне бути деполітизованим і технократичним; г) у державному управлінні переважає суб'єкт-об'єктний підхід (держава впливає на громадянина), а в публічному адмініструванні – суб'єкт-суб'єктний, партнерський, де держава і громадянин виступають як рівноправні учасники (Жукова, 2022, с. 140).

Якщо говорити про філософський контекст, то такий підхід найповніше відповідає людиноцентристській парадигмі цінностей, яка дедалі більше утверджується у сфері публічних правовідносин. Виходячи з цього, термін "публічна служба" є більш точним і адекватним для позначення сутності діяльності відповідних осіб. Адаже, згідно зі статтею 3 Конституції України, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Це означає, що публічна особа, виконуючи свої обов'язки, служить передусім українському народові, що прямо відображено в тексті присяги. Ідея, що людина, її права і свободи є найвищою цінністю, прямо апелює до гуманістичної традиції у філософії, оскільки тут держава постає не як самоціль, а як інструмент служіння людині, що є основою ліберально-демократичного устрою. У своїй статті "Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції" професор В. Авер'янов стверджує: "Радикально змінити згадані "дух" і світоглядну вітчизняного адміністративного права неможливо без докорінного перегляду попередніх радянських і нинішніх пострадянських наукових стереотипів шляхом створення нової національної доктрини цієї правової галузі..." (Авер'янов, 2006, с. 11). Дослідники підкреслюють світоглядність озвученої проблематики. Проблема світогляду має філософський характер. Це система поглядів та оцінок про світ, сукупність образних уявлень про місце в ньому людини. Іншими словами, світогляд – це ставлення людини до навколишньої дійсності і самої себе, світогляд охоплює як внутрішній вимір людини, так і її зовнішній і трансцендентний. Сам термін *світогляд* має німецьке походження, його поява у філософському лексиконі зумовлена роботами Фрідріха Шлеєрмахера, Імануеля Канта, Георга Гегеля. Наприклад, пруський філософ І. Кант використовує термін "Weltanschauung" у дещо іншому значенні. У своїй статті "Концептуальне походження світогляду у Канта та Фіхте" ("The Conceptual Origin of Worldview in Kant and Fichte") дослідник філософії І. Канта А. Енглерт стверджує: "Концепція світогляду виникла як технічний термін у період німецького ідеалізму. Однак повний філософський аналіз того, як і чому він виник, залишається нездійсненим. Загальновідомо, що Кант ввів цю концепцію під назвою "Weltanschauung" у своїй праці "Критика сили судження" (1790) (Englert, 2023, p. 1).

Говорячи про гуманістичні ідеали, варто згадати філософів епохи Просвітництва, наприклад, І. Кант розробив власне політико-правове вчення, що стало логічним

завершенням його теоретичних досліджень у сфері держави та права. Критикуючи традиційні теорії природного права, І. Кант сформулював нову парадигму, яка поклала початок німецькому трансценденталізму. Його основні ідеї викладено в таких відомих працях, як "Критика чистого розуму", "Критика практичного розуму", "Критика здатності судження" та інших філософських роботах. Критичний аналіз кантівського вчення полягає у необхідності глибокого вивчення основ знання. За допомогою своєї методології Кант прагнув прокласти шлях до нової науки про державу і право. Він виходив із того, що неможливо пізнати об'єктивний світ, незалежний від суб'єкта пізнання. Цей світ він назвав "річчю у собі". Відповідно, людське знання про світ є результатом об'єднання відчуттів, що стає можливим завдяки чистим формам чуттєвості. На протиставленні світу явищ і речі в собі І. Кант будує своє етичне вчення, а саме на цьому дуалізмі – і вчення про державу.

Зокрема, на думку І. Канта, людина – це, з одного боку, емпірична істота, підпорядкована закону причинності, а з іншого – вільна істота, яка у своїй внутрішній сфері підпорядковується закону свободи. Маючи свободу, людина змушена діяти, і її дії спрямовані на інших людей – саме тут і виникає мораль. Кантове вчення про моральність ґрунтується на протиставленні необхідності і свободи. Філософ прагнув сформулювати загальні моральні правила, які мали б бути однаковими для усіх людей. Якщо людина є істотою вільною, то, згідно з Кантом, всесвітня історія – це історія розвитку людської свободи, а виникнення держав є нічим іншим, як результатом суспільної угоди: відмова від природної свободи задля здобуття свободи в межах держави. На думку І. Канта, держава – це об'єднання людей під ідеєю права, отже, вона є правовою організацією, і метою держави виступає втілення ідеї права. У своєму творі "Вічний мир. Філософський нарис" ("Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf") І. Кант розглядає форми державного устрою залежно від кількості осіб, що правлять, зокрема він виокремлює автократію, аристократію та демократію як основні форми влади (Kant, 1795, S. 25).

Зв'язок державної служби з демократичним устроєм видається глибоким і системним. У демократичній державі саме державна служба виконує ключову роль у процесі реалізації рішень, ухвалених у результаті вільного волевиявлення громадян. Іншими словами, саме державна служба слугує посередником між владою і суспільством, саме вона перетворює політичні рішення на конкретні дії. В умовах демократії державні службовці мають бути підзвітними перед суспільством, а їхня діяльність повинна бути прозорою, максимально ефективною і спрямованою на задоволення публічного інтересу, а не на обслуговування політичної кон'юнктури. Такий підхід формує довіру громадян до інститутів влади та зміцнює легітимність державного управління (Серьогін та ін., 2018).

Особливо важливо, що в демократичному суспільстві державна служба розглядається не як інструмент влади чи контролю, а як служіння народів. Це означає, що незалежно від політичної ситуації державні службовці повинні залишатися професійними та неупередженими, і така стабільність і інституційна пам'ять є запорукою послідовного управління. Крім того, через систему державної служби реалізуються базові права громадян – на освіту, охорону здоров'я, безпеку, правосуддя тощо. Таким чином вона підкреслює філософський складник питання та постає гарантом соціальної справедливості. Саме ефективна й підконтрольна державна служба,

з одного боку, забезпечує права, а з іншого – є тим запобіжником, що стримує можливі прояви авторитаризму. Це не є не просто інструментом управління, а фундаментальним елементом демократичної держави, що втілює в собі її головну мету – служіння громадянам.

Ефективність роботи державних службовців, поряд із запровадженням новітніх технологій та вдосконаленням організаційної й функціональної структури публічного управління, значною мірою визначається філософією мотивації, що лежить в основі їхньої професійної діяльності. Саме вона формує сталі професійні інтереси, сприяє повноцінному застосуванню набутих знань і навичок, а також стимулює прагнення до саморозвитку та особистісного зростання. У підсумку це підвищує здатність державної служби адаптуватися до сучасних викликів. Автори статті "Особливості мотиваційної філософії державних службовців в Україні" О. В. Герасименко, Л. П. Лазорко, С. Т. Калагурка переконані в необхідності філософського аналізу визначеної проблеми: "Таким чином, найближчим часом вітчизняні та іноземні науковці мали б звернути увагу на необхідність розроблення філософської бази як підґрунтя для формування сучасних підходів у сфері мотивації державних службовців загалом та комунікативного обміну між представниками бізнесу та влади зокрема. Це однозначно сприятиме підвищенню вмотивованості державних службовців та позитивно вплине на якість роботи органів державної влади" (Герасименко та ін., 2018, с. 131). А мотивація, у свою чергу, є своєрідною під час взаємодії. Мотивація – це динамічний процес двоїстої природи, з одного боку, він має фізіологічний вимір, а з іншого – психологічний. Обидва ці виміри своєрідно контролюють поведінку людини, визначають її дії, впливають на здатність задовольнити свої потреби. Наприклад, мотивація є важливим процесом стимулювання у процесі управління. Якщо мотивація необхідна для ефективного виконання прийнятих рішень, то для їх планування необхідне знання освітнього процесу. У своїй статті "Філософські засади державного управління у виховній сфері" Надія Лебедева стверджує: "Багатогранність та комплексність державного управління залучає понятійний апарат та методологічний інструментарій багатьох наук, серед яких особливе місце належить філософії. Саме філософія дає змогу робити предметні висновки в науковій сфері державної служби та шляхом систематичного впливу формувати світогляд, сприяти процесові становлення моральних принципів особистості" (Лебедева, 2017, с. 172).

Дискусія і висновки

У статті зроблено спробу філософського осмислення змін, що відбуваються у сфері державної служби в контексті переходу до публічного адміністрування. Результати аналізу показують, що сучасна державна служба має дедалі більше орієнтуватися на інтереси громадян, а не лише на реалізацію державної політики. Це вимагає перегляду як організаційних підходів, так і уявлень про роль самого державного службовця. Філософське підґрунтя таких змін частково можна знайти у працях І. Канта, зокрема у трактаті "Вічний мир: Філософський нарис", де розглядається ідея правової держави як союзу вільних громадян. Думки І. Канта, як і ідеї Дж. Лока про суспільний договір, актуальні для розуміння того, якою має бути публічна влада в демократичному суспільстві.

Загалом можна зробити висновок, що державна служба повинна розглядатися не лише як система управління, а як форма суспільної взаємодії, яка потребує не тільки професійної підготовки, а й певного рівня етичної

орієнтації та світоглядного розуміння своєї ролі. Це відкриває простір для подальших досліджень на перетині філософії, права та управлінських наук.

Список використаних джерел

- Аверьянов, В. (2006). Нова доктрина українського адміністративного права: Концептуальні позиції. *Право України*, 5, 11–17. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMMK/Averianov11.pdf
- Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., & Ковтун М. С. (2021). *Основи публічного адміністрування* (Н. П. Матюхіна, Ред.; 2-ге вид., доп. та перероб.). Право. Гарькавий, І. Б., & Осипов, Д. М. (2022). Теоретичні та методологічні аспекти сутності поняття "Публічне управління". *Державне будівництво*, 2(32), 6–15. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2022-2-01>
- Герасименко, О. В., Лазорко, Л. П., & Калагурка, С. Т. (2018). Особливості мотиваційної філософії державних службовців в Україні. *Економіка і суспільство*, 19, 12–133. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-20>
- Жукова, С. О. (2022). Публічне адміністрування та державне управління: Особливості співвідношення. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2, 137–140. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.26>
- Лебедева, Н. (2017). Філософські засади державного управління у вихідній сфері. *Публічне урядування*, 5(10), 160–177. <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/573/955>
- Лок, Дж. (2020). *Два трактати про правління* (П. Содомора, Пер.). Наш Формат.
- Серьогін, С. М., Липовська, Н. А., Бородін, С. І., Антонова, О. В., Ботвінов, Р. Г., Гончарук, Н. Т., Квітка, С. А., Комарова, К. В., Лола, В. В., Могильний, С. А., Петренко, О. С., Письменний, І. В., Прокопенко, Л. Л., Прудіус, Л. В., Тарасенко, Т. М., Шпекторенко, І. В., & Шпїтун, І. І. (2018). *Публічна служба*. (С. М. Серьогін, Ред.). Грані. <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/3608b0fc-3c10-4e16-a87e-769837e6c64a/content>
- Солоткий, С. А. (2021). Концептуальні засади державної служби в Україні: Проблемні питання. *Філософські та методологічні проблеми права*, 1(21), 127–134. <https://doi.org/10.33270/02212101.127>
- Englert, A. T. (2023). The conceptual origin of worldview in Kant and Fichte. *Journal of Transcendental Philosophy*, 4(1), 1–24.
- Harper, D. (n.d.). Etymology of administration. In *Online Etymology Dictionary*. Retrieved April 26, 2025, from <https://www.etymonline.com/word/administration>.
- Kant, I. (1795). *Zum ewigen Frieden: Ein philosophischer entwurf*. Friedrich Nicolovius. <https://doi.org/10.3931/e-rara-25308>

References

- Averyanov, V. (2006). New doctrine of Ukrainian administrative law: Conceptual positions. *Law of Ukraine*, 5, 11–17 [in Ukrainian]. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMMK/Averianov11.pdf
- Bytyak Yu. P., Matyukhina N. P., & Kovtun M. S. (2021). *Fundamentals of Public Administration* (N. P. Matyukhina, Ed.; 2nd ed., suppl. & rev.). Law [in Ukrainian].
- Englert, A. T. (2023). The conceptual origin of worldview in Kant and Fichte. *Journal of Transcendental Philosophy*, 4(1), 1–24.
- Garkavy, I. B., & Osypov, D. M. (2022). Theoretical and methodological aspects of the essence of the concept of "Public administration". *State Formation*, 2(32), 6–15 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2022-2-01>
- Gerashimenko, O. V., Lazorko, L. P., & Kalagurka, S. T. (2018). Peculiarities of the motivational philosophy of civil servants in Ukraine. *Economy and Society*, 19, 12–133 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-20>
- Harper, D. (n.d.). Etymology of administration. In *Online Etymology Dictionary*. Retrieved April 26, 2025, from <https://www.etymonline.com/word/administration>.
- Kant, I. (1795). *Zum ewigen Frieden: Ein philosophischer entwurf*. Friedrich Nicolovius. <https://doi.org/10.3931/e-rara-25308>
- Lebedeva, N. (2017). Philosophical principles of public administration in the educational sphere. *Public Administration*, 5(10), 160–177 [in Ukrainian]. <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/573/955>
- Locke, J. (2020). *Two treatises on government* (P. Sodomora, Trans.). Our Format [in Ukrainian].
- Seryogin, S. M., Lypovska, N. A., Borodin, E. I., Antonova, O. V., Botvinov, R. G., Goncharuk, N. T., Kvitka, S. A., Komarova, K. V., Lola, V. V., Mohylny, S. A., Petrenko, O. S., Pysmenny, I. V., Prokopenko, L. L., Prudius, L. V., Tarasenko, T. M., Shpektorenko, I. V., & Shpitun, I. I. (2018). *Public Service*. (S. M. Seryogin, Ed.). Grany [in Ukrainian]. <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/3608b0fc-3c10-4e16-a87e-769837e6c64a/content>
- Solotkyi, S. A. (2021). Conceptual foundations of civil service in Ukraine: Problematic issues. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(21), 127–134 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.33270/02212101.127>
- Zhukova, E. O. (2022). Public administration and state management: Peculiarities of the relationship. *Analytical and comparative law*, 2, 137–140 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.26>
- Отримано редакцією журналу / Received: 25.04.25**
Прорецензовано / Revised: 12.05.25
Схвалено до друку / Accepted: 26.05.25

Vladyslav MAVRIN, PhD Student
 ORCID ID: 0009-0004-1704-6619
 e-mail: vladmarvin1488@gmail.com
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PHILOSOPHICAL PRINCIPLES OF MODERNIZATION OF THE STATUS OF A CIVIL SERVANT

Background. The article examines the philosophical principles of modernization of the status of a civil servant in the context of the transformation of public administration. The author emphasizes that the concept of "public administration" is increasingly replacing the traditional understanding of "state administration", which is a consequence of the strengthening of democratic institutions and the idea of humanism. In this context, a special role is played by the rethinking of the functions of a civil servant – not only as an executor of political will, but also as a representative of the institution of serving citizens.

Methods. The study used historical and philosophical methods, in particular historical and genetic and comparative analysis to trace trends in the semantic change of the concept of "civil service" and connections with philosophical concepts and ideas in the context of the history of philosophy. Among the general scientific methods, analysis, synthesis, induction and deduction were used. This allowed combining philosophical understanding with legal terminology and management approaches.

Results. The role of I. Kant and J. Locke is outlined as thinkers who laid the foundations of the modern philosophy of the state, based on the idea of law, freedom and responsibility. The philosophical understanding of the motivation of a civil servant as a factor influencing the effectiveness of the performance of public administration functions is analyzed. Attention is drawn to the importance of the ideological training of civil servants, based on humanistic ideals and moral autonomy.

Conclusions. The article emphasizes that in a democratic system, civil service should be considered not as an instrument of political control, but as a form of service to society. In this sense, the role of a civil servant goes beyond the administrative function and encompasses the ethical, legal and ideological component. Philosophers John Locke and Immanuel Kant, in particular in their works "Two Treatises on Government" and "Eternal Peace: A Philosophical Essay", formulated a vision of the state as a mechanism for realizing freedom through law, which was reflected in modern concepts of public administration. The importance of philosophical understanding of the motivation of employees is also revealed – not only as a management tool, but also as a manifestation of responsibility to citizens. This allows us to consider the civil service as an organic part of the rule of law, where the value of the individual becomes the highest criterion for the effectiveness of the management system.

Keywords: history of philosophy, philosophy, civil service, public administration, motivation, anthropocentrism, worldview.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.